

Mr. O. Leyendekkers, Naar nieuwe welvaart. Uitgeverij „Het Spectrum", Utrecht.

Dr. J. M. E. M. A. Zonnenberg, Kostprijs en Tarief bij electriciteit. Uitg. Mij. W. de Haan N.V. Utrecht.

Stichting Economisch Instituut voor den Middenstand:
Statistiek voor het kruideniersbedrijf XI (1942/1943)
Onderzoek naar de rentabiliteit van het rijwielbedrijf
Statistiek voor het slagersbedrijf X (1942/1943)

REPERTORIUM VAN LITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

Redactie Centrale Documentatiedienst inzake bedrijfsorganisatie N.V. (C.D.B.)

TIJDSCHRIFTENREPERTORIUM

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Burroughs, Klassen 71, 72 en 73

Redactie — Uitvoerige beschrijving van de factureermachine Burroughs klasse 71, 72, 73, meestal bekend als de Burroughs Moon Hopkins. Deze beschrijving sluit aan op de in het Oct./Dec. 1945 nummer gepubliceerde hoofdstuk. Na een korte karakteristiek wordt een gedetailleerde beschrijving gegeven van de verschillende mechanismen, nl.: het rekenmechanisme (het instellen der factoren, het opnemen van factoren in de telwerken, het uitvoeren van berekeningen, het overbrengen der resultaten naar het telmechanisme), het telmechanisme (aantal en aard, selectie en inschakeling der telwerken, totaliseeren en overbrengen van totalen, aftrekken en negatieve saldi, overbrengen van telwerken naar het rekenmechanisme), het schrijfmecanisme (aard, schrijven, zichtbaarheid), de wagen (voorsteekinrichting, regelschuiving), het toetsenbord en de automatische besturing (omschrijving: functietoetsen).

A III 3

De Kantoormachinegids No. 92, 1 September 1946

824

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Accountantsonderzoek bij ondernemingen ten behoeve van de overheid

Dijk er, Prof. R. A. — Bespreking van de vraag of de kosten welke zoowel voor de overheid als voor het bedrijfsleven aan de onvermijdelijke accountantsonderzoekingen verbonden zijn, beperkt worden tot het noodzakelijk minimum. Schr. concludeert dat aan deze eisch allerminst voldaan wordt. Hij behandelt eenige bezwaren tegen een rijks-accountantsdienst, welke alle onderzoekingen verricht. Hij stelt voor den public accountant in te schakelen bij deze controle in zooverre, dat deze gegevens moet controleren en ondertekenen. In verband hiermede propageert hij de wettelijke regeling van het accountantsberoep. Hij verwijst naar het artikel van W. N. de Blaey in het M.A.B. van Februari 1946.

A IV 4

De Naamlooze Vennootschap No. 9, September 1946

986

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMEENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

IV. LEER VAN DEN KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Planning for post-war sales VI

Franklin, D. W. — In het zesde artikel van deze serie beziet schr. de wijze waarop de verkoopkosten verbijzonderd dienen te worden. De verkoopafdeeling zal de verkoopkosten per verkoopsrayon willen vaststellen, terwijl de productieafdeeling meer belang stelt in de verkoopkosten van technisch verwante producten. In zeer kort bestek worden de verdeelingsleutels opgesomd voor de kosten van: reiziger, kantooradministratie, advertenties, showrooms, service, opslagen vervoer en algemeene bedrijfsleiding.
B a IV 2a *Industry Illustrated No. 7, Juli 1946* 524.3:526.3

Calculatie bij gemeenschappelijke kosten II

Muller, S. — De in het Juninummer door schr. uiteengezette methode van calculatie bij gemeenschappelijke kosten wordt thans toegelicht door uitwerking van een cijfervoorbeeld. Aangeduid wordt de boekhoudkundige verwerking van de verkregen uitkomsten, terwijl de nadruk wordt gelegd op het feit, dat met de gevolgde methode alle doelstellingen van de calculatie verwezenlijkt worden.
B a IV 2a *Organisatie en Efficiency No. 7, Juli 1946* 525:526

Afschrijvingen op duurzame productiemiddelen

Zoet, Mr. J. de — Na een korte uiteenzetting over de ontwikkeling van de afschrijving tot een rationeel bepaald deel der kosten, bespreekt schr. het principe waarop de berekening dient te steunen volgens de leer van Prof. Limperg. Beknopte behandeling van de intra-comptabele vastlegging der afschrijvingskosten.
B a IV 6 *Organisatie en Efficiency No. 8, Augustus 1946* 522.7

Goodwill, wat is hij, hoe wordt hij belast?

Redactie — In een korte populaire beschouwing wordt het wezen van den goodwill omschreven als de waarde van de door de onderneming geschapen organisaties. Het goede koopmansgebruik brengt mede, dat de jaarlijks stijgende waarde van den goodwill niet als belastbare winst wordt beschouwd. Pas bij overdracht wordt goodwill gerealiseerd en wordt hij dus belastbaar. Schr. de fiscale medewerker, beziet tenslotte met behulp van eenige jurisprudentie de belastbaarheid van den goodwill voor vermogens- en ondernemingsbelasting. De Hoge Raad helt thans over tot de meening, dat de goodwill een zaak en dus belastbaar is.
B a IV 8 *De Zakenwereld No. 20, 7 September 1946* 554.8

De omzethonificatie

Meertens, L. — De consequenties van de prijsdifferentiatie t.o.v. afnemers van uiteenlopende belangrijkheid kunnen slechts overzien worden indien de regeling der prijs-voordeelen in een schema is vastgelegd. Schr. behandelt in het kort de rechtvaardiging van de kortingen bij grooteren omzet en gaat met behulp van grafische voorstellingen na welke invloed uitgaat van verschillende wijzen van indeeling van het kortingschema. Hij komt daarbij tot de conclusie dat de afstanden tusschen de overgangstrappen in de hoogere omzetcategorieën grooter kunnen worden genomen dan in de lagere categorieën. Een te kleine toename per trap is ongewenscht omdat de stimulans dan beneden de zgn. psychologische drempelwaarde blijft.
B a IV 9 *Organisatie en Efficiency No. 8, Augustus 1946* 741.3

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Les conséquences sociales possibles du control budgétaire

Dubreuil, H. — Niet nauwkeurig omlijnde ideeën omtrent de samenwerking van werknemers en werkgevers leiden bij de uitwerking tot teleurstellende resultaten. Voorwaarde voor het toekennen van prestatiepremies is een goede interne organisatie. Het winstdeelsprincipe kan niet door de werknemers aanvaard worden, daar zij geen

inzicht hebben in het verband tusschen hun prestaties en de nettowinst. Schr. bepleit de prestatietoelagen te verbinden aan de waarneming van de resultaten per afdeling of handeling. Hiertoe dient de moderne budgetcontrole ons in staat te stellen.
B a VI 18 *Organisation Industrielle No. 4, Augustus 1946* 38:223

Efficiency in de administratie

Wintersteijn, M. C. — Gegevens ontleend aan een inleiding over bovengenoemd onderwerp voor de Stumoka. De inleider bespreekt dit vraagstuk, dat zeer moeilijk is, doordat men niet via kostprijs en marktprijs een inzicht in de doelmatigheid kan verwerven. Hij gaat eerst in op de oorzaken welke de neiging van de administratie om efficiënt te worden, stimuleeren. Toch kan hiervoor een oplossing worden gevonden door toepassing van variabele budgetteering. De toelaatbare normen zullen echter minder door tijdstudies dan door proeven en ervaringscijfers moeten worden vastgesteld. De normen zullen echter meer worden vastgesteld voor volledige bewerkingen, terwijl geen doorberekening aan andere afdelingen zal kunnen worden toegepast, maar slechts de werkelijk gemaakte kosten gesteld zullen kunnen worden tegenover de producten van gepresteerde eenheden maal gebudgetteerde kosten per eenheid.
B a VI 18 *Tijdschrift voor Efficiency en Documentatie No. 9, September 1946* 298:2.8

Impondérables qui aident à vendre

Decosterd, C. — Enkele oppervlakkige opmerkingen over het etaleeren. De algemeene bedoeling van de etalage moet voor den voorbijganger duidelijk zijn. De betekenis van de kleureffecten, de omlijsting, de aankleding, de indeeling in vlakken, de overtuigingskracht.
B a VI 21 *Chefs No. 9, September 1946* 765.3

Comment juger une maquette de publicité

Dominié, M. — In dit artikel behandelt schr. de vragen die de chef zich moet stellen bij het beoordelen van ontwerpen voor advertenties, drukwerken, affiches en briefhoofden. Elk antwoord op een vraag wordt gewaardeerd met 1, 2 of 3. De totaal-telling moet dan uitmaken of het ontwerp geschikt is of dat het verworpen dient te worden.
B a VI 21 *Chefs No. 9, September 1946* 765:764.4

Verkoopstatistiek en bedrijfsbeleid

Ferro, H. — Bij de statistische verwerking van de verkoopresultaten wordt een scherp onderscheid gemaakt tusschen: het maken van de opstelling en het voltrekken van de analyse. Bij het maken van de opstelling moet de vereischte nauwkeurigheid worden bepaald. De wijze van opstelling en het gebruik der verkoopstatistiek zijn afhankelijk van elkaar. Hiervan worden eenige voorbeelden gegeven. In het bijzonder wordt gewezen op een statistisch goed verwerkbaar registratie van de individuele omzetten der afnemers, daar dit een wijze van opstelling mogelijk maakt, die belangrijke gegevens voor het te volgen bedrijfsbeleid kan verschaffen.
B a VI 21 *Organisatie en Efficiency No. 7, Juli 1946* 885.5

A collection of sales charts I

Franklin, D. W. — Kort geïllustreerd artikel waarin de principes beschreven worden welke ten grondslag liggen aan de statistische overzichten, welke door de verkoopafdeling vervaardigd worden. Hier wordt een systeem aangegeven om controle op resultaten en bezoeken van vertegenwoordigers uit te oefenen, waardoor tevens meer inlichtingen verstrekt worden omtrent de rekeningen van de klanten.
B a VI 21 *Industry Illustrated No. 8, Augustus 1946* 746.8

Planning for postwar sales IV

Franklin, D. W. — Korte bespreking van de honoreeringsmethoden voor reizigers. Enkele korte critische opmerkingen over de wijzen, waarop de verkoopleiding contact met de reizigers dient te onderhouden.
B a VI 21 *Industry Illustrated No. 5, Mei 1946* 743.12

Archiefordening

Noordenbos, P. — Kort overzicht van de sinds 1923 bij de overheidsorganen gebruikelijke archiefordening. Door toedoen van de interdepartementale commissie voor post- en archiefbehandeling zal de chronologische opberging thans vervangen moeten worden door het dossierstelsel, waarbij de stukken zaaksgewijze worden opgeborgen.

Korte opsomming van de kenmerken volgens welke deze zaakdossiers gerangschikt kunnen worden. Bij 900 Nederlandsche gemeenten geschiedt dit thans volgens een leidraad opgesteld door de Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten. Hierbij is gebruik gemaakt van de Universeele Decimale Classificatie.

B a VI 23

Tijdschrift voor Interne Bedrijfsorganisatie No. 9, September 1946
845:B9

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Personeeltijdschriften

Dit artikel bestaat uit 2 gedeelten en wel een deel van J. v. d. Kieft, waarin deze wijst op het verschil in opvatting tusschen drs. Zeelenberg en hem t.a.v. dit onderwerp. Hij critiqueert de ideeën, welke naar voren zijn gebracht omtrent de doelstelling van deze tijdschriften, de mogelijkheid van practische uitvoering, de propagandeering van andere ideeën en de opvatting van het gezamenlijk personeelblad. Ieder bedrijf kan een eigen personeeltijdschrift brengen. Drs. Zeelenberg voorziet dit deel weer van eenige kantteekeningen, waarin hij vooral zijn ideeën t.a.v. de directe maatschappelijke verheffing van de werknemers nader toelicht.

B a VII 1

Maatschappij Belangen No. 9, September 1946 385.5

Familiebezoek in de fabriek

Veenhuizen, A. N. J. — Schr. geeft een overzicht van de ervaringen welke in verschillende bedrijven zijn opgedaan wanneer echtgenooten van werknemers uitgenodigd worden om eens de fabriek te komen bezoeken. Hij vertelt iets over de ontvangst van deze plannen, de reactie en de practische uitvoering van het rondleiden. Doel moet echter zijn belangstelling te kweken, niet om personeel te werven, hoewel het wel mogelijk is om tijdens en na het rondleiden de aandacht op verschillende punten te vestigen.

B a VII 1

Maatschappij Belangen No. 9, September 1946 338.32

Van personeelzorg naar sociaal beleid I

Zeelenberg, H. L. — In een vrij uitvoerig betoog schetst schr. de ontwikkeling van het personeelbeheer tot een zelfstandige functie binnen de onderneming. Niet slechts sociale doch ook bedrijfseconomische overwegingen hebben hiertoe geleid. In de ontwikkeling worden 5 stadia onderscheiden, waarvan schr. in dit eerste artikel behandelt: 1. de patriarchale periode, waarin o.a. Owen en van Marken een rol speelden, 2. de periode van de invoering van de eerste arbeidswetten tot aan den eersten wereldoorlog, 3. de periode 1914-1920 waarin het personeelbeheer in het teken van rationeel bedrijfsbeheer kwam te staan.

B a VII 1

Organisatie en Efficiency No. 8, Augustus 1946 38

De belooning van den arbeid voor vrouwen

Zanden, P. v. d. — In het kader van de algemeene loonsverhooging dient ook de gedragslijn voor het bepalen van het loon van vrouwen en meisjes vastgesteld te worden. Hierbij beziet schr. twee factoren die de belooning beïnvloeden: de medewerking aan het gemeenschappelijk product en de behoeften van het in gezinsverband levende meisje. De vrouwenarbeid kan zijn gelijk, of gelijksoortig aan dien verricht door mannen of specifiek vrouwelijk zijn. Schr. concludeert dat op theoretische gronden moeilijk is aan te geven hoe de loonverhouding tusschen mannen en vrouwen behoort te zijn. De practische oplossing zou men kunnen vinden door zich te baseeren op het loon van de laagst gekwalificeerde mannelijke arbeiders. Vrouwen die „gelijken” arbeid verrichten zullen in practisch alle gevallen boven dit niveau uitkomen, terwijl de „gelijksoortige” arbeidsters beneden dit loonpeil zullen blijven. De „specifiek” vrouwelijke arbeid zal, zoolang een beroepsclassificatie ontbreekt, met den „gelijksoortigen” gelijkgesteld dienen te worden. Korte bespreking van de voorzieningen voor het niet in gezinsverband levende meisje en kostwinster.

B a VII 2

Economie No. 10/11, Juli/Augustus 1946 31

Het onbevredigend niveau onzer arbeidsproductiviteit

Kieft, J. v. d. — Antwoord op een artikel van Dr. P. J. Verdoorn in E.S.B. van 7 Augustus 1946, waarin deze den invloed van een propaganda-actie ter opvoering van de arbeidsproductiviteit betwijfelde en een meer materiele actie ter opvoering van premieloon verdedigde. Schr. geeft thans een overzicht van economische, technische, physiologische en psychologische factoren, die de arbeidsproductiviteit beïnvloeden. Hierdoor kan worden nagegaan welke factoren voor beïnvloeding door een propaganda-

actie in aanmerking komen, Schr. is van de waarde van een dergelijke actie overtuigd, zelfs indien de totale arbeidsproductiviteit slechts met 2% zou stijgen.

B a VII 5 *Economisch-Statistische Berichten No. 1528, 21 Augustus 1946* 33

Applying wage incentives to job shop operation

Wright, R. P. — Populaire beschrijving van het gebruik van Standaardtijden voor productie in kleine series, waarbij veel variatie in onderdeelen voorkomt. De tijdwaarnemingen worden niet alleen verricht van direct productieve, doch ook van indirect-productieve arbeiders. Ook voor kleine series is het dus mogelijk om een premiestelsel in te voeren, waardoor een niet-onbelangrijke productiestijging tot stand kan worden gebracht. Formulieren.

B a VII 5 *Factory Management and Maintenance No. 1, Januari 1946* 356

Taak en belang der bedrijven bij vakopleiding

H. — Bespreking van de mogelijkheden welke bestaat t.a.v. het ter beschikking komen van een voldoende aantal geschoolde vaklieden. Dit moet niet alleen gezocht worden in her- en omscholing, maar ook in de opleiding van jongeren. In verband hiermede bespreekt schr. het leerlingstelsel, zooals dat is geregeld in Titel II der Nijverheids-onderwijswet. Zeer belangrijk is hier de taak van de controleurs. Hierna gaat hij in op de om- en herscholing, waarbij men er voor moet waken er te veel van te verwachten. Het beschikbare menschenmateriaal wordt gevormd door de ongeschoolden uit andere beroepen en uit de bedrijven zelf. Toezicht moet worden opgedragen aan een landelijke organisatie. Tenslotte behandelt hij de subsidies en kosten van deze opleiding waarbij een zelfwerkzaamheid van het bedrijfsleven en een stimuleeren door de overheid onontbeerlijk is. Om een teveel aan opgeleiden te voorkomen is een analyse van de geraamde behoefte noodig.

B a VII 7 *De Industrie No. 18, 1 October 1946* 32

Een Zwitsersch bedrijfspsycholoog bezocht ons land

Silva, D. J. da. — Naar aanleiding van de lezingen door den Zwitserschen bedrijfspsycholoog P. Silberer hier te lande gehouden over de opleiding voor industrieel beroepen geeft schr. een samenvatting over den gedachtengang en de werkwijze van dezen arbeid in Zwitserland. O.a. worden behandeld: de opleiding, de psychotechnische methodiek, de psychologische vorming van bazen en de beroepskeuze.

B a VII 7 *Organisatie en Efficiency No. 7, Juli 1946* 32

Die Verhütung und Verhandlung beruflicher Schädigungen

Borbély, F. — Schr. bedrijfsarts in een groote Hongaarsche onderneming geeft een samenvatting van zijn ervaringen betreffende de voorkoming en behandeling van ziekten en ongevallen. Na de grondslagen van de industrieel hygiëne geformuleerd te hebben geeft schr. een omschrijving van de methoden waardoor de beroepsziekten voorkomen kunnen worden of althans tijdig kunnen worden geconstateerd. De arts kan ongevallen voorkomen door bepaling van subjectieve geneigdheid tot ongevallen en uitbreiding van de ongevallenstatistiek. Tenslotte geeft schr. een overzicht van den organisatorischen opbouw van de medische verzorging (bedrijfsziekenhuis en polikliniek). Zeer interessant artikel voor allen die in de industrieel hygiëne belang stellen.

B a VII 8 *Organisation Industrielle No. 4, Augustus 1946* 392

b. BIJZONDERE BEDRIJVEN

V. INDUSTRIE

Free flow, high production with mechanized hauling

Mijers, H. B. — Goed geïllustreerd artikel over gemechaniseerde behandeling van alles wat er in de Ferro Machine and Foundry Company, Cleveland voor vervoer van gietstukken moest plaats vinden. De gloeiende gietstukken worden door middel van een cooling-conveyor gedurende eenige uren door een toren gevoerd, die de stukken zoo afkoelt dat ze verder te behandelen zijn. De nieuwe methode geeft slechts een fractie van de transportkosten van de oude.

B b V 3 *Factory Management and Maintenance No. 1, Januari 1946* B462.2:68

De tarieven bij gemeentelijke productiebedrijven

Duppen, P. H. — Korte bespreking van de procedure volgens welke de tariefvaststelling bij gemeentelijke productiebedrijven tot stand komt. De invloed van het winstmotief bij deze bepaling blijkt steeds sterker te worden, hetgeen geïllustreerd wordt met cijfers ontleend aan de statistiek der gemeentefinanciën. Enkele vrij opper-

vlakke opmerkingen over de toepassing van het draagkrachtbeginsel in de tarievenpolitiek. Tenslotte geeft schr. een ruwe indeeling van de kosten ten behoeve van de vaststelling van gewone en z.g. vastrechtstarieven.

B b V 19

Maandblad voor Handelswetenschappen en Handelspraktijk No. 9, 1946
53:B3

X. FINANCIERINGSINSTELLINGEN

The organisation of a bank

Ashton, F. I. — Verslag van een voor de Office Management Association gehouden rede, waarin de maatregelen voor de opleiding van bankpersoneel tijdens en na den oorlog door de Midland Bank Ltd. getroffen, worden aangegeven. Tenslotte een zeer beknopte bespreking van de administratieve handelingen en de daarbij gebruikte hulpmiddelen.

B b X 2

Industry Illustrated No. 5, Mei 1946

B 72

De Nederlandsche hypotheekbanken in crisis- en oorlogstijd

Ligthart, Th. — Uitvoerige beschrijving van de geschiedenis van de Nederlandsche hypotheekbankwezen sinds de crisisjaren. Bespreking van de overheidsmaatregelen op dit gebied, zooals de crisis hypotheekaflossingswet, Grootboek van den wederopbouw, de vaststelling van hypotheek- en pandbriefrente, de toekomstige positie van de hypotheekbank.

B b X 4

De Economist No. 6, Juni 1946

B 74

BOEKENREPERTORIUM

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMEENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Rose, T. G. Higher control in management; 4th ed. London (Pitman), 1944. 275 blz.

In dit boek wordt een methode beschreven waarbij het werk van de bedrijfsleiding verlicht wordt door het overleggen van gegevens aan de hand van statistieken. Het vergelijken van de gegevens per maand en per jaar is praktischer dan het opstellen van gespecificeerde budgets. De wijze waarop en de voorwaarde de gegevens verzameld dienen te worden. De bespreking is gedetailleerd en met vele praktische voorbeelden en afbeeldingen geïllustreerd.

B a III 2

86

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Slikboer, J. Principes der bedrijfsorganisatie. Leiden (Numy), 1946. 136 blz.

In dit boekje worden besproken het organiseren en de voorwaarden waaraan een goede organisatie moet voldoen. De organisatie wordt in verschillende fasen onderscheiden: voorbereiding (doelstelling, vaststelling van tempo, keuze van methode en middelen), uitvoering (rangschikken en het in werking stellen), controle en correctie. In het kort worden de statistiek, de marktanalyse en subjects- en objectpsychotechniek besproken. De organisatievormen in de onderneming. De eigenschappen waarover een organisator moet beschikken. Het boekje is vooral geschreven voor hen, die iets van het vak afweten en die de leemten erin uit studie of ervaring kunnen aanvullen.

Bespreking van de hiërarchische en functionele organisatie van de onderneming. Uitzetting van de begrippen. Hoe groot het bedrijf is, hoe minder gewenscht de hiërarchische organisatie is. De hiërarchisch-functionele en de functionele hiërarchische organisatie. Bij deze laatste is niet de opperste leiding gespecialiseerd, maar de lagere.

B a VI 1

010.6

Ratcliff, R. U. The problem of retail site selection. Ann Arbor (University of Michigan), 1939. 88 blz.

Practische bespreking van de betekenis van het bepalen van de gunstige vestigingsplaats voor den detailhandel. Daartoe behandelt schr. eerst de oorzaken die geleid hebben tot den groei van de stad. Daarna analyseert hij de voorwaarden waaraan de